

SLESVIG OG HOLSTEN

Bert Kelm: *Rømø. Et vesterhavspræget samfund*, I: Erhverv og boliger. Skrifter udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland, nr. 78. (Historisk Samfund for Sønderjylland, 1999). 286 s., 268 kr.

Bert Kelm har sat sig for at registrere så mange oplysninger som muligt om Rømos ejendomme. Som baggrund for selve registranten, der forventes at udkomme i 2000, offentliggøres nu et bind med en generel behandling af øens erhvervs- og bolighistorie.

Halvdelen af bogen behandler Rømos geografi, ejerskabshistorie, demografiske udvikling samt erhvervsstruktur og økonomiske forhold i det hele taget. Hovedvægten ligger på perioden fra 1600 til 1900, men med udmærkede kig både tilbage til middelalderen og frem til vore dage. En fremtrædende plads i fremstillingen indtager søfarten og dens mænd – blandt andre de berømte kommandører fra hvalfangsten. Øen var hjemsted for en stor handelsflåde, der blandt andet sejlede på Nederlandene. Men rømoserne lod sig i stort antal også forhyre på fremmede skibe, som gik i fart over hele Europa, først og fremmest fra Hamborg og Amsterdam. I det hele taget var levevilkårene på øen gennemgribende præget af beliggenheden ved Nordsøen, også hvad angik landbruget og fiskeriet.

Fremstillingen bygger på omhyggelig gennemgang af megen litteratur og et omfattende utrykt materiale i danske og udenlandske arkiver. Mange af resultaterne lader sig kvantificere, og disse er præsenteret i en række instruktive og smukke farvediagrammer.

Bogens anden halvdel behandler byggeskikkene på Rømø og husenes særprægede indbo – alt stærkt præget i frisisk og nederlandsk retning. Beskrivelsen støttes på bedste vis af en lang række velvalgte tegninger og farvefotografier af det imponerende meget indbo, der er bevaret gennem århundrederne i de ganske mange gårde og huse fra 1600- og 1700-tallet, som endnu findes på øen. Den kendteste af disse er Nationalmuseets Kommandørgård fra 1744.

Afslutningsvis bringer Bert Kelm fortjenstfuldt en detaljeret gennemgang af de forskellige kilder til ejendommenes og deres ejeres og beboeres historie. Det drejer sig om velkendte og ofte benyttede typer som matrikler, realregistre, brandforsikringer, folketællinger og soruller, men også mere specielle typer som waterschout- og dispachørprotokoller præsenteres.

Med det foreliggende første bind er man godt rustet til at gå i gang med andet binds omfattende registrant over husene på Rømø.

Erik Gøbel

NORDEN

Henrik Janson: *Templum nobilissimum. Adam av Bremen. Uppsalatemplet och konflikterna i Europa kring år 1075*. (Göteborgs Universitet, 1998). 353 s., 200 SEK.

Janson vækker opsigt ved efter en nøje analyse af europæisk kirkepolitik i 1070'erne og Adam af Bremens forfattersituation at postulere, at Adams skildring af hedningetemplet i Uppsala er